

Hørings svar til ny barnelov

Til barnets beste

NOU 2020:14

Fra Stiftelsen MorFarBarn

Stiftelsen MorFarBarn takker for anledningen til å komme med et høringssvar til utredningen om ny barnelov og vil kort kommentere noen få av de tallrike drøftingene og forslagene i den 450 siders lange utredningen.

MODERNE OG TIDSRIKTIG. Utvalgets mandat har vært å «foreta en helhetlig vurdering av barneloven og komme med forslag til en moderne og tidsriktig barnelov.»

Formuleringen «en moderne og tidsriktig barnelov» kan gi mange ulike assosiasjoner. Satt opp mot utredningens undertittel «Til barnets beste», skurrer det trolig i manges ører. Stiftelsen MorFarBarn er blant de mange som på ingen måte applauderer alt det som har skjedd innen lovgivning og kultur de siste tiårene innen feltet familie og foreldreskap, barns rettigheter og kjønn. Å lage en ny barnelov som skal være moderne og tidsriktig, skaper derfor ikke i utgangspunktet den store entusiasmen hos oss.

En såkalt moderne og tidsriktig visjon for barneloven kan lett innebære at man friksjonsfritt tilpasser loven de siste årenes utvikling og lovgivning innen barne- og familiepolitikken. Man anser nemlig utviklingen som positiv og barnevennlig. Barneloven må derfor utformes for å passe inn i den nye kultursituasjonen, og man formulerer i lovs form at dette er til barns beste.

RELATIVISME. Vi erkjenner at utvalget har hatt en omfattende og krevende jobb, og vi er selvsagt positive til mange av forslagene. Men vi opplever at selve grunnholdningen i utredningen er preget av mye postmoderne relativisme der de aller fleste former for seksualitet, samliv, kjønnsforståelse, unnfangelsesmetoder m.m. blir sidestilt som likeverdige normalvarianter. Det virker som om man er livredd for å si at noe er norm og noe er unntak.

MANGLENDE PROBLEMATISERING. Så langt vi kan se i utredningen, finnes det minimalt med problematiserende spørsmål eller innspill angående «barns beste» i forhold til det som har skjedd de siste årene med Ekteskapsloven, Lov om endring av juridisk kjønn og Bioteknologiloven. I stedet leser vi at det har «vært utvalgets ønske å foreslå en barnelov som harmonerer med bioteknologiloven, og som sørger for en god rettslig regulering av foreldreskap innenfor de rammene som bioteknologiloven setter.» (Kap 9.1.2)

Bare det faktum at norske lovgivere de siste årene har gjort barn til en rettighet for voksne, er et høyaktuelt moment som utvalget med fordel kunne ha drøftet. Bør ikke Barneloven stå på egne ben og være mer selvstendig i forhold til Bioteknologiloven og gjerne være et konstruktivt korrektiv?

Utvalget har verken hatt mandat eller myndighet til å foreslå endringer i andre lover. Men kunne ikke utvalget i alle fall ha kommet med *noen* kritiske merknader og argumenter angående elementer i f.eks. Bioteknologiloven som ikke nødvendigvis er «til barns beste»? I

motsetning til Bioteknologiloven handler jo Barneloven om barn, ikke om voksnes krav, ønsker og behov.

BARN SOM EN RETTIGHET. I kap. 8.4.3 skriver utvalget: «Barneloven må klart og tydelig fortelle at barnet er hovedpersonen i barneloven. Barnet er hele utgangspunktet for loven og har særegne rettigheter som gjelder spesielt for det.» Dette er en ypperlig visjon for barneloven. Det er imidlertid oppsiktsvekkende at utredningen ikke drøfter den mest grunnleggende rettigheten som norske barn faktisk har mistet de siste 15 årene, nemlig retten til begge sine biologiske foreldre.

Det startet med den kjønnsnøytrale ekteskapsloven i 2008, der også planlagt farløshet hørte med. Et nytt punkt ble samtidig innført i barneloven 4a: «Eit barn kan ikkje ha både ein far og ei medmor.» Altså: Et barn som har fått en «medmor», har ingen far, og heller ingen farsslekt. Barnet har verken farmor eller farfar, onkler eller tanter, fettere eller kusiner på farssiden. For 20 år siden mente trolig de fleste at det er uholdbart og uetisk å vedta lover som oppmuntrer til planlagt farløshet, men i dag synes mange dette er helt OK. Barn er nemlig nå definert som en rettighet for voksne.

Barn som en rettighet ble enda tydeligere i juni 2020, da Stortinget vedtok at enslige, single kvinner skulle få statens hjelp til å føde barn med sæd fra en donor. Dessverre kom lovendringen så sent at utvalget ikke rakk å behandle den grundig. Men spørsmålet er interessant: Ville utvalget ha kritisert Stortingets vedtak og ikke tatt hensyn til det i forslaget til ny barnelov? Muligens, for i utredningen sier utvalget at barn har rett til to foreldre: «Loven bør sørge for å klargjøre foreldreskap slik at barnet har to juridiske foreldre.» (Kap 9.1.3)

BARNEKONVENSJONEN OG FORELDRESKAP. Foreldreskap er et svært sentralt begrep i utredningen. Det forekommer hele 610 ganger. Hvem som er et barns foreldre blir drøftet inngående, også i relasjon til FNs Barnekonvensjon, som norsk lov er forpliktet til å følge. Utredningen sier det slik: «Utvalget mener det påhviler et særlig ansvar for lovgiver å gjennomføre forpliktelsene etter barnekonvensjonen.» (Kap 5.2.2.1)

Det foreligger uenighet om hvordan man skal tolke Barnekonvensjonen når det gjelder ordet «foreldre», som forekommer 38 ganger i konvensjonen. Hvis man finleser teksten, blir det tydelig at «foreldre» betyr «biologiske foreldre», f.eks. i artikkel 7.1: «Barnet skal ..., så langt det er mulig, ha rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem.»

Barnekonvensjonen skjelner klart mellom (biologiske) foreldre og andre typer omsorgspersoner i barnets liv. 16 ganger bruker Barnekonvensjonen ulike varianter av disse formuleringene: «... barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne ...» (Art. 3.2), «foreldrene eller andre omsorgspersoner» (Art 23.2), «foreldre eller verger» (Art. 40.2b). Både teksten, forarbeidene og den vanlige tolkningen i de fleste land viser at begrepet «foreldre» i FNs Barnekonvensjon handler om biologiske foreldre.

Se også Art 2.1; Art 2.2; Art 5; Art 14.2; Art 18.1; Art 18.2; Art 19.1; Art 21a; Art 23.3; Art 27.2 Art 27.3; Art 27.4; Art 40,2b(iii).

KJØNNSNØYTRAL BARNELOV. I utredningens kap. 9.1.4 står det følgende: «Utvalgets primære standpunkt er at barnelovens terminologi bør være kjønnsnøytral, og at loven ikke

lenger gjør bruk av ordene 'mor', 'far' og 'medmor' og heller ikke bruker ordene 'kvinne' og 'mann'.» Denne målsettingen, som utvalget ikke hadde tid og kapasitet til å gjennomføre helt og fullt i utredningen, har med god grunn fått mye oppmerksomhet. Å ha en slik visjon for Norges barnelov er både paradoksal og oppsiktsvekkende.

Bakgrunnen for å gjøre barneloven kjønnsnøytral, er primært at man vil komme i møte noen titalls transpersoner og deres barn – og på lang sikt kanskje noen hundre. Disse barna vil bli født av biologiske kvinner som har konvertert til juridiske menn, og de er da i juridisk forstand ikke lenger kvinner. Utvalget ønsker altså at hele samfunnet og landets ca 1 million barn og alle foreldre og besteforeldre skal tilpasse seg og innordne seg et nytt, avbiologisert språk. Kombinert med dagens radikale kjønnsideologi kan dette i sin tur bidra til en gradvis ny oppfatning av familie, forplantning og foreldreskap i hele samfunnet – noe som også er målet for mange. Språket former virkelighetsforståelsen.

Men er det god og bærekraftig familiepolitikk at hensynet til en brøkdels promille av befolkningen skal legge premissene for hele samfunnets språkbruk, lovgivning, undervisning, kultur, og virkelighetsoppfatning angående foreldreskap og barn, kjønn og seksualitet? Er dette ett skritt videre mot det mange vil kalle mindretallsdiktatur? Eller for å bruke tittelen på en bok utgitt i 2020: «Når minoriteten tar majoriteten som gissel».

At utvalget enstemmig (?) går inn for en kjønnsnøytral barnelov, er tankevekkende, for å si det mildt. Men det er kanskje «moderne og tidsriktig»?

Øivind Benestad
Daglig leder av Stiftelsen MorFarBarn

Kristiansand, 6. mai 2021